

Dalībvalstu tiesības - Slovākija

Esta página es una versión realizada por traducción automática. No hay garantía de que sea de calidad.

Šajā lapā ir sniegta informācija par tiesisko sistēmu Slovākijā.

Informācija par Slovākijas tiesisko kārtību ir pieejama [Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklā: Civiltiesību tiesību akti](#).

Tiesību avoti

Juridisko instrumentu veidi — apraksts

Terminu „tiesību avoti” izmanto trijās nozīmēs:

1. tiesību avoti materiālajā nozīmē — materiālie tiesību avoti;
2. tiesību avoti gnozeoloģiskā nozīmē- tiesību zināšanu avoti;
3. tiesību avoti formālā nozīmē — formāli tiesību avoti.

Pamatojoties uz juridiskajiem noteikumiem un saistošo formu, kādā tie ir izteikti, parasti izšķir četrus tiesību avotu veidus:

- tiesību paražas.
- precedents (tiesu prakse);
- normatīvie juridiskie tiesību akti.
- normatīvajiem līgumiem;
- vispārēji tiesību principi;
- veselā saprāta sajūta;
- mūsdienu grāmatas, juridiskā literatūra un ekspertu ziņojumi;
- starptautiskiem līgumiem, ja tie ir pienācīgi iekļauti Slovākijas Republikas tiesību sistēmā.

Normu hierarhija

Viens no Slovākijas tiesiskās sistēmas pamatprincipiem ir normatīvu hierarhija. No likumības viedokļa ir svarīgi izprast to pareizo vietu tiesiskajā praksē un ieviešanā. Tomēr normatīvu hierarhija nav vienkārši tiešas loģiskas prioritātes vai pakārtotības jautājums. Hierarhija attiecas uz visu **likumīgās iestādes** jautājumu. Tas ietver arī kategorisku prasību, ka tiesību normu var noteikt tikai struktūra, kas ar likumu pilnvarota to darīt, ievērojot minētā tiesību akta ierobežojumus un savas likumdošanas pilnvaras.

Juridiskie noteikumi tiek klasificēti kā dokumenti ar “juridisku spēku”. **Juridiskais spēks** attiecas uz tiesību aktu noteikumiem, saskaņā ar kuriem viens noteikums ir pakārtots citam (proti, noteikums ar lielāku juridisko spēku) vai noteikums ir saistīts ar lielāka juridiskā spēka nodrošināšanu. Situācijā ar juridiskajiem noteikumiem ar atšķirīgu juridisko spēku vājāks noteikums nedrīkst būt pretrunā ar stiprāku, turpretim stiprāks noteikums vājāko var ignorēt.

Saskaņā ar spēkā esošo tiesisko regulējumu tiesību aktus ir iespējams organizēt šādi:

Primārā likumdošana (tiesību akti)

- konstitucionāli likumi (vienmēr primārie)
- likumi (primāri vai atvasināti no konstitucionālajiem likumiem).

Sekundārā likumdošana (zemākā līmenī nekā likums)

- Valdības noteikumi — vienmēr sekundāri
- juridiskie noteikumi, ko pieņēmušas centrālās valdības iestādes — vienmēr sekundāri;
- juridiskie noteikumi, kurus pieņēmušas pašvaldību iestādes — primāri vai sekundāri;
- juridiskie noteikumi, kurus izņēmuma kārtā izdevušas citas iestādes, nevis valdības iestādes — vienmēr sekundāri.

Ja juridisko noteikumu sistēmā konkrētam likumam ir prioritāte, tas nozīmē, ka visiem citiem juridiskajiem noteikumiem ir jāizriet no šī likuma, ir jābūt ar to savienojamam un nevis pretrunā. Tas nozīmē, ka praksē situācijā, kur juridiskais noteikums, kas hierarhijā atrodas zemāk, ir pretrunā ar augstāku noteikumu, ir jārīkojas saskaņā ar augstāku noteikumu.

Institucionālā struktūra

Par tiesību normu pieņemšanu atbildīgās institūcijas

Turpmāk uzskaitītajām iestādēm ir pilnvaras pieņemt tiesību normas (ar likumu noteiktās struktūras):

- Slovērijas Republikas Nacionālā padome — konstitūcija, konstitucionālie akti, likumi, starptautiski līgumi, kas ir augstāki nekā akti, starptautiskie līgumi ar likuma spēku
- Slovērijas Republikas valdība — valdības noteikumi
- Ministrijas un citas centrālās valdības iestādes — dekrēti, deklarācijas un pasākumi
- Pašvaldības un pilsētu domes — vispārēji saistoši noteikumi
- Pašvaldību un pilsētu iestādes un pašvaldības iestādes — vispārēji piemērojami noteikumi

Pieņemšanas process

Likumdošanas procesa posmi:

- likumprojekta iesniegšana — likumprojekta ierosināšana
- likumprojekta apspriešana
- balsojums (lēmums par likumprojektu)
- pieņemtā likumprojekta parakstīšana
- tiesību akta izsludināšana (publicēšana)

Lēmumu pieņemšanas process

Likumdošanas process

Likumprojekta iesniegšana — tiesību aktu ierosināšana

Akta projekts saskaņā ar Likuma Nr. 460/1992 Coll. 87. panta 1. punktu (Slovērijas Republikas Konstitūciju) var iesniegt:

- Slovērijas Republikas Valsts padomes komisijas
- Slovērijas Republikas Nacionālās padomes locekļi.
- Slovērijas Republikas valdība

Iesniegtie likumprojekti ir izklāstīti rindkopās ar paskaidrojuma rakstu.

Likumprojekta apspriešana

Saskaņā ar Slovērijas Republikas Valsts padomes procedūras noteikumiem (Likums Nr. 350/1996) likumprojekti tiek skatīti trijos lasījumos.

1. Vispārējas debātes notiek **pirmajā lasījumā** par **ierosināto tiesību aktu** būtību vai "**filozofiju**". Šajā lasījumā nav iespējams iesniegt grozījumus.
2. **Otrajā lasījumā** likumprojektu apspriež Valsts padomes komiteja (-s), kurai (-ām) tas ir piešķirts. Visiem rēķiniem ir jāiet caur Konstitucionālo komiteju, jo īpaši attiecībā uz tā **atbilstību Slovērijas Konstitūcijai**, konstitucionālajiem aktiem, starptautiskajiem līgumiem, kas ir saistoši Slovērijas Republikai, likumiem un Eiropas Savienības tiesību aktiem. Pēc tam **var iesniegt grozījumus un papildinājumus**, un par tiem balso pēc tam, kad ir pabeigtas komitejas diskusijas. Šā iemesla dēļ dažādās nostājas ir jāsakārto pirms likumprojekta apspriešanas Nacionālajā padomē. Ja **atbildīgā komiteja apstiprina**

komiteju kopīgo ziņojumu ar ģpašu rezolūciju, likumprojekts tiks nosūtīts Slovākijas Republikas Nacionālajam padomei. Tas veido pamatu debatēm un Slovākijas Republikas Nacionālās padomes balsojumam par priekšlikumu otrajā lasījumā.

3. **Trešais lasījums** attiecas tikai uz tiem rēķina noteikumiem, par kuriem grozījumi vai papildinājumi tika apstiprināti otrajā lasījumā. Trešajā lasījumā tikai izmaiņas parlamenta deputāti var ierosināt tiesību aktu izstrādes kļūdu un gramatikas un pareizrakstības kļūdu labojumus. Grozījumi, kuru mērķis ir novērst citas kļūdas, ir jāiesniedz vismaz 30 Nacionālās padomes locekļiem. Pēc tam, kad tie ir apspriesti, tie balso par likumprojektu kopumā.

Balpojums (lēmums par likumprojektu)

Lai pieņemtu tiesību aktu, **par to ir jābalso vismaz pusei no klātesošajiem deputātiem**.

Konstitūciju var grozīt, un atsevišķus pantus atceļ tikai tad, ja tos pieņem ar kvalificētu balsu vairākumu, kas nozīmē trīs piektdaļas no visiem Nacionālās padomes locekļiem (t. i., 3/5 no 150).

Valsts padomei ir kvorums, ja balsojumā piedalās vismaz puse no tās deputātiem.

Pieņemtā likumprojekta parakstīšana

Pieņemto likumprojektu paraksta:

- Slovākijas Republikas prezidents
- nacionālās padomes priekšsēdētājs
- premjerministram

Šis procedūras posms ietver pieņemtā rēķina saturu, procedūras pareizības un galīgās formas pārbaudi. Parakstot šo augstākā ranga konstitucionālo biroju, viņš apstiprina noteikumu, kā tas ir formulēts.

Priekšsēdētājam ir tiesības izmantot "atlikšanas veto" un atteikties parakstīt pieņemto tiesību aktu, pamatojoties uz nederīgu saturu. Tad viņam vai viņai ir jānosūta pieņemtais tiesību akts kopā ar saviem komentāriem, atkārtoti apspriežot Valsts padomi.

Izdotais akts ir otrais un trešais lasījums, kurā Valsts padome var — bet tai nav — ņemt vērā priekšsēdētāja piezīmes. Valsts padome var atcelt veto tiesību atcelšanu, atkārtoti balsojot, un šādā gadījumā tiesību akts jāizsludina, pat bez priekšsēdētāja paraksta.

Tiesību akta izsludināšana (publicēšana)

Izsludināšana ir likumdošanas procesa pēdējais posms. Tiesību akti par teritoriālo piemērošanu visā valstī oficiāli tiek publicēti Slovākijas Republikas Tieslietu ministrijas publicētajā Zbierka zākonov lietā (Tiesību aktu krājums). Likumu krājums ir Slovākijas Republikas publisks publicēšanas rīks. Tiesību aktu krājums ir izdots elektroniski un papīra formā. Elektroniskās un papīra formas tiesību aktu kopuma formai ir tāda pati juridiskā ietekme un identisks saturs. Elektroniskās datu vākšanas forma ir pieejama bez maksas EUR-Lex portālā.

Stāšanās spēkā/ietekme

Tiesību akti stājas spēkā dienā, kad deklarācija ir iekļauta tiesību aktu krājumā.

Likumi stājas spēkā piecpadsmitajā dienā pēc to izsludināšanas likumu krājumā, ja vien tajos nav noteikts vēlāks spēkā stāšanās datums.

Citi akti kļūst saistoši dienā, kad deklarācija ir iekļauta aktu krājumā.

Veidi, kā risināt strīdus, kas rodas starp dažādiem tiesību aktiem

Zemāka juridiskā spēka normatīvs akts nedrīkst būt pretrunā augstāka līmeņa tiesību aktam.

Normatīvu aktu var anulēt vai mainīt tikai ar tāda paša vai augstāka ranga tiesību aktu.

Tā kā pastāv pretrunas ar tāda paša tiesiskā spēka tiesību aktiem, tiesiskā prakse ir novērst šādas pretrunas saskaņā ar principu, ka ar vēlāko regulu atceļ vai groza vecāku noteikumu, un saskaņā ar principu, ka ar ģpašu noteikumu atceļ vai groza vispārēju noteikumu.

Slovākijas Republikas Konstitucionālā tiesa pārbauda un pieņem lēmumu par atbilstību:

- likumi par Konstitūciju

- Valdības noteikumi, vispārēji saistoši tiesību akti, ko pieņēmušas ministrijas un citas centrālās valdības struktūras ar Konstitūciju, konstitucionālajiem aktiem un tiesību aktiem
- vispārztīti saistošie vietējo iestāžu noteikumi ar Konstitūciju un tiesību aktiem;
- vispārztīti saistoši vietējo valsts administrācijas iestāžu noteikumi ar Konstitūciju, tiesību aktiem un citiem vispārēji saistošiem juridiskajiem noteikumiem;
- vispārztīti saistoši juridiskie noteikumi ar starptautiskajiem nolīgumiem, kas izsludināti veidā, ko nosaka tiesību aktu izsludināšanas noteikumi.

Ja Konstitucionālā tiesa nosaka, ka juridiskie noteikumi nav savienojami, noteikumi vai to attiecīgās daļas vai nosacījumi vairāk nav saistoši. Ja iestādēm, kas izdeva noteikumus, neizdodas tos saskaņot ar attiecīgiem augstāka juridiska spēka dokumentiem noteiktajā laikā no lēmuma izdošanas dienas, noteikumi vai to attiecīgās daļas vai tajos esošie nosacījumi zaudē spēku.

Juridiskās datubāzes

Slovākijas Tieslietu ministrijas datubāze

Slovākijas Tieslietu ministrijas portāla ["Elektronisko biļetenu par tiesību aktiem"](#) (Slov-Lex) pamatā ir divas savstarpēji savienotas informācijas sistēmas:

1. **ECollection** — informācijas sistēma, lai nodrošinātu juridiski saistošus elektroniskos konsolidētos tiesību aktus un citus standartus tām adresētām tiesībām
2. **E-likumdošana** — procesu vadības informācijas sistēma visos likumdošanas procesa posmos, kas aprīkoti ar uzlabotiem rediģēšanas rīkiem likumdošanas ražotājiem

leguvumi mērķgrupām:

Ņemot vērā pamatprincipu par tiesībām ikvienam zināt spēkā esošas un efektīvas tiesības un apzinās savas tiesības un pienākumus, kas praksē kļūst arvien grūtāk piemērojami, ņemot vērā juridisko standartu pieaugošo apjomu un sarežģītību, Slovākijas projekts veicinās šā principa labāku īstenošanu, nodrošinot efektīvu piekļuvi visiem spēkā esošajiem tiesību aktiem.

- Jo īpaši **valsts** projekts gūs labumu no projekta, oficiāli un pēc būtības, pieejamās tiesības un uzlabojot informētību par jaunajiem tiesību aktiem.
- **Praktizējoši juristi** — lai iegūtu **pastāvīgu** piekļuvi piemērojamiem tiesību aktiem un pievērstu uzmanību jaunajiem Slovākijas Republikas vai Eiropas Savienības tiesību aktiem, gan vispārīgi, gan konkrēti par noteikumiem, kas reglamentē jomas, kurās tie ir specializējušies
- **Uzņēmējs** — viņš arī saņem brīvu un pastāvīgu piekļuvi piemērojamiem tiesību aktiem un iespēju saņemt paziņojumu par Slovākijas Republikas vai Eiropas Savienības jaunajiem tiesību aktiem gan kopumā, gan arī konkrēti par noteikumiem, kas attiecas uz jomām, kurās tas darbojas, un labāku normatīvo vidi, lai radītu labvēlīgākus apstākļus uzņēmējdarbībai un samazinātu ar uzņēmējdarbību saistīto administratīvo slogu.
- **Vietējām iestādēm** — lai nodrošinātu brīvu un nepārtrauktu piekļuvi piemērojamo tiesību avotu avotiem, vienlaikus samazinot administratīvo slogu, — apgrūtināošs administratīvs un dārgs pienākums atļaut piekļuvi aktu kopumam darba dienās, kas saistīts ar tiesību aktu vākšanu un tā arhivēšanu, lai aizstātu apgrūtināšo pienākumu nodrošināt atvieglotu piekļuvi tiesību aktu kopumam darba dienās.
- Valsts **pārvaldes iestādes** — projekts nodrošinās brīvu un nepārtrauktu piekļuvi piemērojamiem tiesību aktiem, administratīvā sloga samazināšanu un līdz ar to arī likumdošanas procesa finansiālās izmaksas, iespēju labāk izpildīt uzdevumus tiesību aktu izstrādes un Eiropas Savienības noteikumu īstenošanas jomā.
- **Tiesu iestādes**, kas nodrošina nepārtrauktu un ātru piekļuvi spēkā esošajiem tiesību aktiem kādā no izvēlētajām vēstures dienām, iespēja atsaukties uz tiesību aktiem, kas ir spēkā brīdī, kad stājas spēkā spēkā esošie tiesību akti, kas ļaus vismaz daļēji likvidēt ierastās darbības un palielināt tiesnešu un maģistrātu darba efektivitāti.
- **Likumdevējs** — **varēs** izmantot efektīvu tiesību aktu izstrādes un likumdošanas procesa pārvaldības instrumentu, kas tiem liegs dažas sarežģītas administratīvās procedūras un ļaus tām vairāk pievērsties šā atzinuma saturam.

Saites

[Juridiskais un informācijas portāls](#)

Šis ir satura mašīntulkums. Šīs lapas īpašnieks neuzņemas pilnīgi nekādu atbildību par šī mašīntulkuma kvalitāti.

Lapa atjaunināta: 22/10/2019